

Integraal Beheer Openbare Ruimte gemeente Barneveld

Kwaliteitgestuurd beheer in Barneveld

Integraal Beheer Openbare Ruimte gemeente Barneveld

Kwaliteitgestuurd beheer in Barneveld

Colofon

Opdrachtgever:
Gemeente Barneveld

Project:
50408NO IBOR Barneveld

Contactpersoon:
Ineke Albers

Senior Adviseur:
Annet Muller
Oscar Mulder

Projectleider:
Charlotte van der Hulst

Auteurs:
Charlotte van der Hulst
Oscar Mulder

Datum: 13 april 2011

Inhoudsopgave

1	Inleiding	6
1.1	Aanleiding	6
1.2	Doel en opbouw beheerkwaliteitsplan	6
1.3	Werkwijze	7
1.4	Leeswijzer	7
2	Beeldkwaliteit	9
2.1	Beheerkwaliteit	9
2.2	Koppeling beeldkwaliteit aan beheerniveaus	11
2.3	Beeldkwaliteit in functionele gebieden	12
3	Huidige beeldkwaliteit van de gemeente Barneveld	13
3.1	Inleiding	13
3.2	Resultaten van de meting	13
4	Ambities	16
4.1	Inleiding	16
4.2	Gekozen ambities	17
5	Middelen	21
5.1	Inleiding	21
5.2	Berekende kosten	22
5.3	Resultaat normatieve berekening	23
5.4	Bevindingen	23
6	Gewenst scenario	25
6.1	Inleiding	25
6.2	Gewenst scenario	25
7	Conclusies en aanbevelingen	27
7.1	Conclusies	27
7.2	Aanbevelingen	28
8	Implementatie	30
8.1	Implementatietraject	30
8.2	Wat levert beeldgericht werken op	32

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

De gemeente Barneveld werkt op dit moment nog op een traditionele wijze aan haar beheer en onderhoud van de openbare ruimte. Vanuit de gemeente is de wens geuit om via een Integraal Beheerplan Openbare Ruimte (hierna te noemen als IBOR) te onderzoeken welke relaties er zijn tussen de huidige budgetten en de huidige beeldkwaliteit enerzijds en gewenste onderhoudsniveaus en de huidige beschikbare budgetten anderzijds.

IBOR staat voor Integrale Beheerkwaliteit Openbare Ruimte. Integraal betekent dat het gaat over zowel groen, wegen, verlichting, meubilair en reiniging, maar ook over service en communicatie. Beheerkwaliteit wil zeggen dat we ons vanuit de afdeling BOR-werken primair richten op de onderhoudskwaliteit van de openbare ruimte en dus niet op de inrichting hiervan. De onderhoudskwaliteit wordt hierbij uitgedrukt in beelden en het te behalen resultaat.

*Een willekeurig voorbeeld voor het onderwerp 'voetpad': Het gaat over hoe **schoon** (onkruid, hondenpoep, zwerfafval) en hoe **heel** (versleten verharding) en **veilig** (losliggende en opstekende tegels) het voetpad moet zijn en niet over het type stoeptegel of de breedte van het voetpad. In het kader van service gaat het over het snel verhelpen van meldingen en hierover helder te communiceren.*

Openbare ruimte betekent al het openbare gebied van de gemeente.

1.2 Doel en opbouw beheerkwaliteitsplan

Dit IBOR-plan bestaat uit zeven onderdelen (zie de leeswijzer 1.4). Een onderdeel hierbij is het ontwikkelen van een kwaliteitsplan waarbij de integraliteit van het beheer in de openbare ruimte centraal staat. Daarbij dient het plan als hulpmiddel voor een optimale afweging van de inzet van de beschikbare financiële middelen in relatie tot de bestuurlijke doelstellingen (realiseren van een bezuiniging).

1.3 Werkwijze

Voor de totstandkoming van het IBOR-plan is een projectgroep samengesteld, bestaande uit de medewerkers van de gemeente Barneveld en adviseurs van Cyber Adviseurs. Namens de gemeente hadden de volgende personen zitting in de projectgroep: projectleider Ineke Albers, afdelingshoofd

Leon Holtus, de rayonhoofden Hans Geurtsen, Wilko de Boer, Sander Heetebrij, Wim Jansen en Johan Ossendrijver, de beleidsmedewerkers Marc Heijn en Bas de Jong en ontwerpster Hilde Goedegebuure.

Namens Cyber Adviseurs hadden de volgende personen zitting in de projectgroep: projectleider Charlotte van der Hulst en specialisten / seniors Oscar Mulder en Annet Muller.

De projectgroep heeft tijdens het tot stand komen van het IBOR-plan regelmatig projectgroep-overleggen gehad, waarin onder andere gegevens zijn aangeleverd en op onderdelen afspraken zijn gemaakt. Aan de hand van het plan van aanpak zijn de volgende stappen verder uitgewerkt:

- Beeldvorming;
- Kaders- en uitgangspunten;
- Kwaliteitstoets;
- Financiële toets;
- Ambitie;
- Kwaliteitssimulatie en keuzemogelijkheden;
- Implementatie.

Na uitvoering van de kwaliteitstoets heeft er een werksessie plaatsgevonden met de buitendienst. In deze sessie is het beeldgericht werken nader toegelicht en is men aan de slag gegaan met de uitkomsten van de meting. Na het bepalen van de ambities is er samen met de Raad een werksessie geweest, waarin het beeldgericht werken, de consequenties voor het beeld buiten en de financiële gevolgen van het nieuwe werken zijn toegelicht. De bezuinigingsvraag is hierbij meegenomen.

1.4 Leeswijzer

Hoofdstuk 2 gaat in op de beeldkwaliteit en het kwaliteitskader. De term beeldkwaliteit wordt nader toegelicht en er wordt ingegaan op de koppeling tussen het kwaliteitsbeeld en de beheerniveaus. In hoofdstuk 3 wordt de huidige beeldkwaliteit toegelicht. Het resultaat van deze meting wordt op hoofdlijnen beschreven. In hoofdstuk 4 worden de ambities besproken. Hoofdstuk 5 geeft inzicht in de financiële middelen. De uitkomsten van deze toets, samen met de resultaten van de meting

leveren inzicht in de doelmatigheid van de inzet van de beschikbare middelen.

Naar aanleiding van de berekeningen is een gewenst scenario opgesteld. In hoofdstuk 6 wordt hier inzicht in gegeven.

Hoofdstuk 7 geeft de conclusies en aanbevelingen weer die uit het onderzoek naar voren zijn gekomen. Het implementatietraject wordt in hoofdstuk 8 nader toegelicht.

2 Beeldkwaliteit

In dit hoofdstuk wordt beschreven wat beeldkwaliteit is en welke uitgangspunten zijn bepaald. Tevens wordt er een relatie gelegd met de beheerkwaliteit.

De systematiek van de kwaliteitsbeelden wordt omschreven. De kwaliteitsbeelden zijn gekoppeld aan beheerniveaus. Hierbij komt de relatie tot uiting tussen beheerinspanningen en de kwaliteitsbeelden op de meetlatten. Als laatste volgt een toelichting op de functionele gebieden.

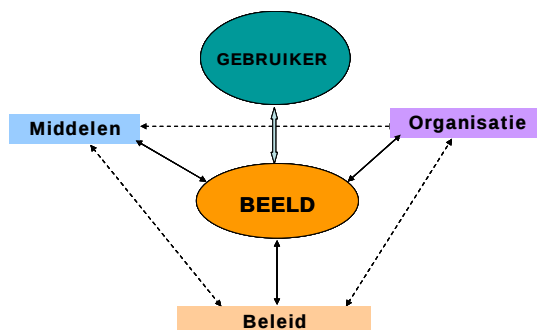
2.1 Beheerkwaliteit

Het is belangrijk dat al in een vroeg stadium van een ontwerp rekening wordt gehouden met de inrichting van de openbare ruimte, en daarmee met het beheer van de openbare ruimte. Dat betekent dat vooraf op een aantal vragen antwoord moet worden gegeven;

- Hoeveel onderhoud is er straks nodig om het ontwerp in stand te houden en te beheren?
- Hebben we daar straks ook voldoende middelen voor?
- Is de gewenste kwaliteit te handhaven gedurende een beheerperiode van 30 tot 40 jaar?

De openbare ruimte moet bruikbaar, veilig en schoon zijn. Het is belangrijk dat de openbare ruimte een redelijke levensduur heeft en houdt. Goed beheer zorgt ervoor dat de openbare ruimte niet vroegtijdig slijt, anders is er sprake van kapitaalsvernietiging.

Naast het beheer zijn inrichting, middelen en organisatie (zoals toezicht en handhaving) aspecten die invloed hebben op de beeldkwaliteit¹. Deze aspecten samen leveren een bepaalde beeldkwaliteit op (zie figuur 2.1: pijlers van beheer).

Figuur 2.1: driehoek "pijlers van beheer"

Het IBOR-plan concentreert zich op het gewenste onderhoud van het beeld buiten. De inrichting van de buitenruimte is voor het uitvoeren van het beheer een vaststaand gegeven. De relatie met inrichting moet een wisselwerking krijgen in andere gemeentelijke processen.

De uitgangspunten die betrekking hebben op de kwaliteit van de openbare ruimte zijn:

- Sturing van het beheer (van de openbare ruimte) vanuit integraliteit: met het integraal beheren van de openbare ruimte kan de beheerkwaliteit het beste worden gemanaged;
- Sturing op output: het is een praktische manier om adequaat te reageren, op de meetlatten waar het niet goed gaat, om uiteindelijk het kwaliteitsniveau als totaalbeeld te kunnen verhogen;
- Sturing op de continuïteit en dynamiek: sturen op fluctuaties in de pieken en dalen en hiervan de bandbreedte beperken. Dit zal uiteindelijk leiden tot een hogere beeldkwaliteit en lagere beheerkosten (zie hoofdstuk 4).

¹ Beeldkwaliteit: (gewenste) inrichtingskwaliteit van de openbare ruimte

De uitgangspunten zijn vertaald naar beelden.

Goed onderhouden openbare ruimte, integraal beheer dat op elkaar is aangepast. De kwaliteit van de bestrating past bij de kwaliteit van de beplanting.

WEL

NIET

Incidenten op meetlatniveau beïnvloeden het totaalbeeld, het onkruid op de bestrating of gaten in de haag geven een verstoord beeld op de totale beeldkwaliteit.

2.2 Koppeling beeldkwaliteit aan beheerniveaus

Met behulp van de beelden op een beeldmeetlat² is het mogelijk om de beheerkwaliteit om te zetten naar visuele kwaliteitsbeelden (zie afbeelding 2.1). Hierdoor ontstaat eenduidigheid over wat er onder een kwaliteitsniveau in het beheer wordt verstaan. Voor elk onderdeel (zwerfafval, bomen, onkruid in beplanting, e.d.) in de openbare ruimte kan gekozen worden voor een kwaliteitsbeeld van A+ t/m D³ op een meetlat (de beeldmeetlatten zijn terug te vinden in bijlage 1).

² Beeldmeetlat: een beeldmeetlat is een reeks van vijf beelden, waarin in aflopende mate de kwaliteit is vastgelegd. De beeldmeetlatten worden ingezet om de beheerkwaliteit bespreekbaar te maken.

³ A+ wordt beoordeeld als een zeer hoog kwaliteitsbeeld en D als zeer laag, dit beeld gaat richting kapitaalsvernietiging.

				
A+	A	B	C	D
Er ligt geen zwerfafval.	Er ligt weinig zwerfafval.	Er ligt hier en daar zwerfafval.	Er ligt redelijk veel zwerfafval.	Er ligt veel zwerfafval.
Belangrijkste normen: gazon: 0 st per 100 m ² grof zwerfafval beplanting: 0 st per 100 m ² grof zwerfafval boomspegels: 0 st per st	Belangrijkste normen: gazon: ≤ 3 st per 100 m ² grof zwerfafval beplanting: ≤ 3 st per 100 m ² grof zwerfafval boomspegels: 1 st per st	Belangrijkste normen: gazon: ≤ 10 st per 100 m ² grof zwerfafval beplanting: ≤ 10 st per 100 m ² grof zwerfafval boomspegels: ≤ 3 st per st	Belangrijkste normen: gazon: ≤ 25 st per 100 m ² grof zwerfafval beplanting: ≤ 25 st per 100 m ² grof zwerfafval boomspegels: ≤ 8 st per st	Belangrijkste normen: gazon: > 25 st per 100 m ² grof zwerfafval beplanting: > 25 st per 100 m ² grof zwerfafval boomspegels: > 8 st per st

Afbeelding 2.1: uitsnede van een beeldmeetlat, in dit geval zwerfafval in groen.

Van belang is om goed te weten waar welk beheerniveau wordt toegepast. In hoofdstuk 4 *Ambities* wordt hier nader op ingegaan. Wat zijn de belangrijkste elementen per beheerniveau?

- De beheeruitgangspunten – een omschrijving van hoe schoon, heel en veilig het gebied moet zijn;
- De relatie tussen beheerniveau en inrichting;
- De relatie tussen beheerniveau en functioneel gebied.

2.3 Beeldkwaliteit in functionele gebieden

De beeldkwaliteit van de openbare ruimte hoeft niet overal hetzelfde te zijn. Er kan gekozen worden om te differentiëren in kwaliteit. Dit houdt in dat representatieve delen (onder andere de entrees en de centra) van de gemeente op een hogere beeldkwaliteit worden onderhouden. Daar waar de gebruiksdruk minder is, kan er voor een lager onderhoudsniveau gekozen worden. Per functioneel gebied wordt er een onderhoudsniveau gekozen met een daarbij behorend kwaliteitsprofiel (in hoofdstuk 4 wordt hier nader op ingegaan).

3

Huidige beeldkwaliteit

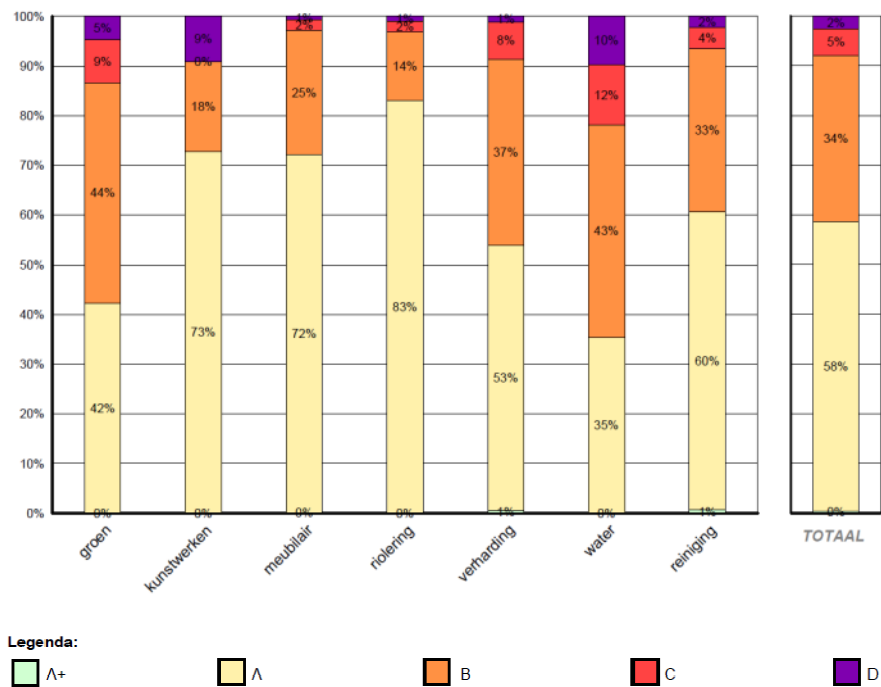
van de gemeente Barneveld

3.1 Inleiding

Om inzicht te krijgen in de beeldkwaliteit van de openbare ruimte in de gemeente Barneveld is deze buiten beoordeeld. De meting heeft in juli 2010 plaatsgevonden. Het kennen van de echte kwaliteit buiten is belangrijk omdat 'het beeld' een directe resultante is van de items beleid, middelen en organisatie (zie figuur 2.1). Met een actueel beeld toetsen we de huidige onderhoudskwaliteit aan de beleidsuitgangspunten, de kosten/budgetten, en de organisatie(wijze). De gemeten beeldkwaliteit geeft een beeld van de kwaliteit op dat moment. Het is echter wel een **momentopname**, waarbij er door het jaar heen verschillen in te zien zullen zijn. In dit hoofdstuk zijn de resultaten uit de meting samengevat. In bijlage 1 is de uitgebreide rapportage opgenomen.

3.2 Resultaten van de meting

Barneveld scoort gemiddeld een A/B kwaliteit (zie figuur 3.1 totaalscore beheerkwaliteit). Het aantal C/D scores is met 7% weinig. We spreken hier van incidenten. De buitenruimte is schoon, heel en veilig en geeft een stabiel beeld weer. Water scoort hierbij het laagst en riolering (het gaat hier om de zichtbare delen van het riool, te weten de staat inlaat en straatkolken) het hoogst.

Figuur 3.1: totaalscore beheer kwaliteit Barneveld.

Bovenstaand profiel zien we meer bij kleinere gemeenten, zoals Dalfsen, Ermelo en Raalte en komen minder voor bij grotere gemeenten zoals Zwolle. Barneveld valt onder de middelgrote gemeenten en scoort daar bovengemiddeld. Op enkele beeldmeetlatten kan de kwaliteit verbeterd worden. Zo is gebleken dat, zowel in de wijken als in de functionele gebieden, het onkruid op verharding en onkruid in beplanting een vaak voorkomend probleem is (zie afbeelding 3.2 t/m 3.5). Daarnaast zien we dat de inrichting van de openbare ruimte een belangrijke rol speelt bij de onderhoudbaarheid (zie afbeelding 3.6 – 3.9). Alle meetresultaten zijn in de bijlage van de schouwrapportage terug te vinden (zie bijlage 1).

Afbeeldingen 3.2 – 3.5: voorbeelden van de incidenten uit de beeldkwaliteit
Zijn o.a. het onkruid in de plantvakken en onkruid in de boomspiegels.

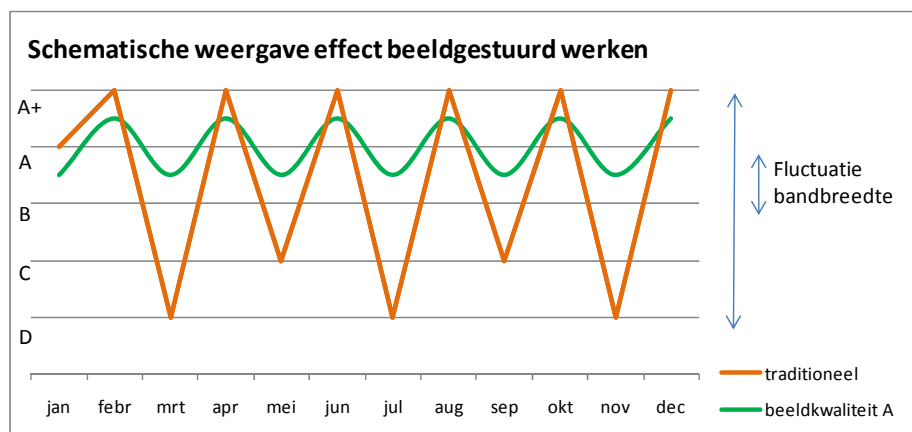

Afbeeldingen 3.6 – 3.9: voorbeelden van de inrichting waardoor er problemen
ontstaan in het beheer, zoals palen midden in de bestrating, biggenruggen in
het gras ter voorkoming van het wegrijden van de bocht en bomen op de grens
openbaar – privé.

4 Ambities

4.1 Inleiding

In een beheerniveau zal nooit continu eenzelfde beeld voorkomen, maar een range aan kwaliteitsbeelden behorende bij een beeldmeetlat. Bijvoorbeeld als er net geschoffeld is, is het kwaliteitsbeeld A+, vervolgens gaat de kwaliteit langzaam naar beneden, van A, naar B tot er weer een ingrijpmoment⁴ nodig is, bijvoorbeeld bij kwaliteitsbeeld C (zie figuur 4.1). Per beheerniveau is het ingrijpmoment uiteindelijk bepalend voor het uiteindelijke kwaliteitsbeeld van een beheerniveau.

figuur 4.1: welk beeld is buiten waarneembaar?

⁴ Ingrijpmoment is het moment wanneer het minimale kwaliteitsbeeld bereikt is en actie (ingegrepen) moet worden ondernomen om een acceptabele kwaliteitsbeeld te behouden.

4.2 Gekozen ambities

De projectgroep adviseert om niet overal hetzelfde beheerniveau te kiezen. Er mag differentiatie aangebracht worden in de gemeente om meer variatie te krijgen.

Er is gekozen om in Barneveld over te gaan naar drie verschillende beheerniveau⁵- ambities. Te weten:

- Hoog;
- Basis;
- Laag.

Daarnaast is de gemeente opgedeeld in zeven functionele gebieden.

Een beheergebied wordt bepaald door het gelijke beheerniveau / onderhoud dat in zo'n functioneel gebied plaatsvindt.

De zeven functionele gebieden zijn:

- Begraafplaatsen;
- Parels⁶;
- Centrum;
- Woonwijken;
- Kantoorgebieden;
- Industriegebieden;
- Buitengebied.

In figuur 4.2 is weergegeven waar welk beheerniveau geldt met een referentiefoto en een kwaliteitsrange wat men buiten kan verwachten. In bijlage 2 zijn de ambitiekaarten opgenomen.

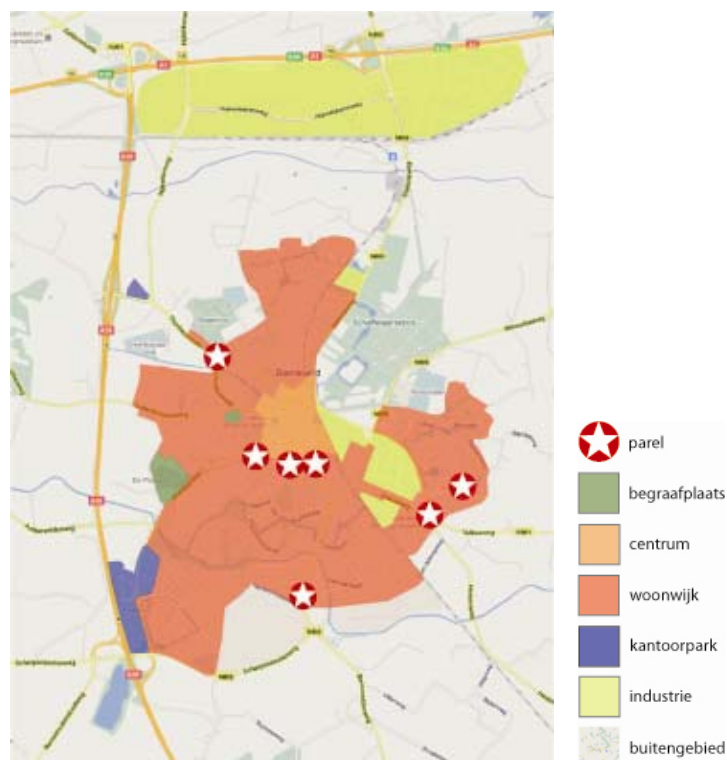
⁵ Beheerniveau is het niveau waarop het de openbare ruimte dient te worden onderhouden.

⁶ Parels: onder parels wordt in Barneveld o.a. verstaan: bijzondere rotondes, centrale pleinen in de kleine kernen en monumenten.

	Functioneel gebied	Referentie foto's	Kernwoorden	Range kwaliteits-beelden
HOOG	Begraafplaats		netjes, visitekaartje, uitstraling, beeldkwaliteit, veilig en gebruiksgemak	
	Parels			
	Centrum			
	Kantoor			
BASIS	Woonwijk		netjes, functioneel, veilig en gebruiksgemak	
	Industrie			
LAAG	Buitengebied		functioneel, instandhouding, waarboring, veiligheid, nadruk op natuur, onderhoudsarm	

figuur 4.2: Beheerniveaus en de bijbehorende kwaliteitsbeeldenrange.

Voor elke kern is tevens een functiekaart opgesteld, zodat duidelijk te zien is waar de functiegebieden zich bevinden in de gemeente. In de afbeeldingen 4.3 – 4.11 zijn de functiekaarten van de gemeente Barneveld met legenda weergegeven.

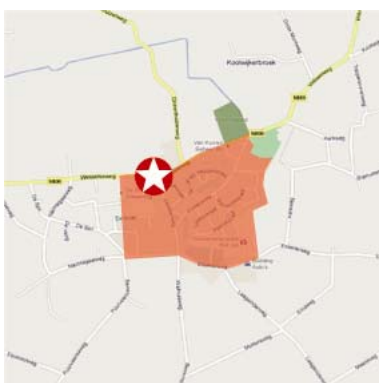
Afbeelding 4.3: Kern Barneveld

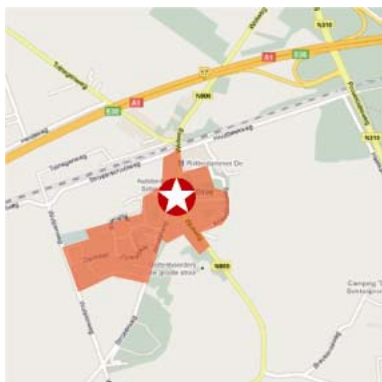
Afbeelding 4.4: Voorthuizen

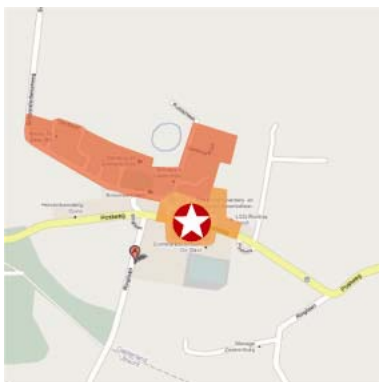
Afbeelding 4.5: Garderen

Afbeelding 4.6: Kootwijkerbroek

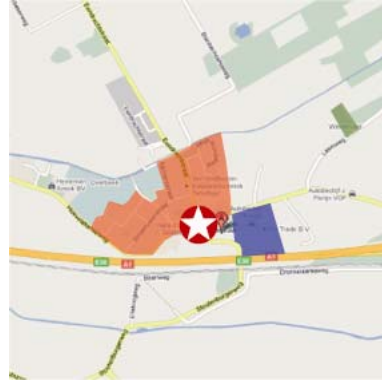
Afbeelding 4.7 Stroe

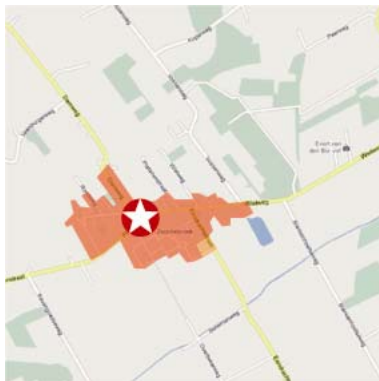
Afbeelding 4.8: De Glind

Afbeelding 4.9: Kootwijk

Afbeelding 4.10: Terschuur

Afbeelding 4.11: Zwartebroek

5 Middelen

5.1 Inleiding

Het huidige beeld van de openbare ruimte is de kwaliteit zoals die met de huidige organisatie, op de huidige werkwijze en met de huidige beschikbare middelen wordt bereikt. In dit project onderzoeken we of de resultaten in verhouding staan tot de uitgaven.

De vraag is dan of de beschikbare financiële middelen voldoen aan een drietal criteria:

- Passen ze bij het gemeten kwaliteitsniveau?
- Bieden ze ruimte om in gebiedstypen te differentiëren in kwaliteitsniveaus?
- Bieden ze ruimte om de vervanging van de producten te bekostigen?

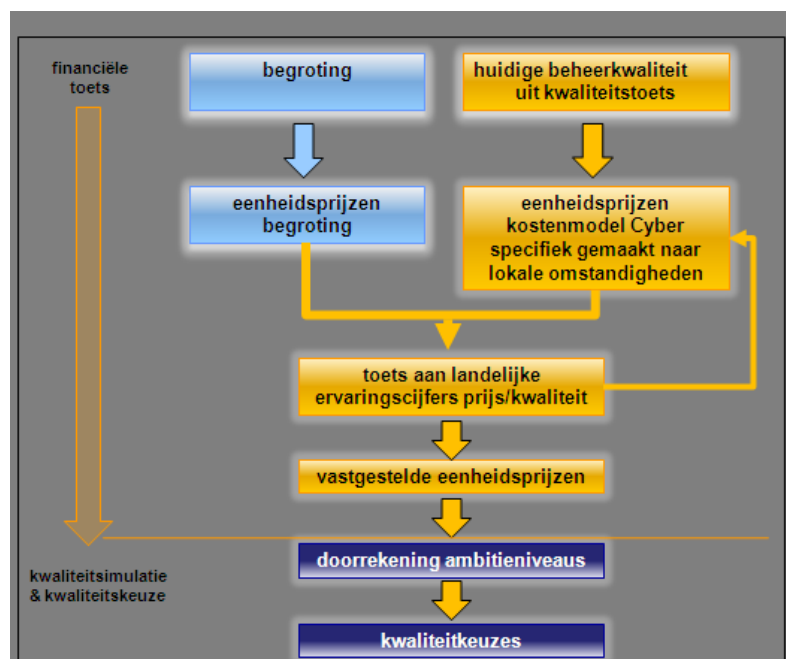
De resultaten worden in hoofdlijnen gespiegeld aan de beschikbare middelen, zoals weergegeven in de begroting van 2010. Deze kostenbudget analyse is uitgevoerd voor de onderdelen groen, verharding, reiniging, meubilair en water.

Voor het onderdeel verharding moet worden opgemerkt dat er naast het IBOR-plan ook een wegenbeleidplan wordt uitgevoerd om de onderhoudsachterstanden op de wegen weg te werken. Pas als dit is afgerond zal de beheergroep wegen als integraal onderdeel opgenomen worden in het IBOR-plan. Tot die tijd zal alleen de beeldkwaliteit van de wegen worden meegenomen en de bijbehorende kosten, het dagelijks onderhoudsbudget.

5.2 Berekende kosten

Bij de berekening is gebruik gemaakt van het kostenmodel Impact©, van Cyber Adviseurs, met daarin kengetallen en gedetailleerde werkpakketten. Dit model is opgebouwd met landelijke normen vanuit de GWW/IMAG normeringen en referentiegetallen van andere gemeenten, maar waar noodzakelijk op maat gemaakt voor de gemeente.

Er is op basis van de waargenomen kwaliteit (vanuit de meting), de interviews en de (tot nu toe) beschikbare areaalgegevens berekend wat de kosten voor het onderhoud zouden mogen zijn. We noemen dit de 'theoretisch berekende beheerkosten' (zie figuur 5.1. processchema financiële toets).

Figuur 5.1: processchema financiële toets

De volgende gegevens zijn gebruikt bij de totstandkoming van de financiële toets:

- Begroting 2010, zie bijlage 4 ;
- Areaalgegevens (hoeveelheden, zoals het aantal m2 gras, aantal palen, ed.), zie bijlage 5;
- De gegevens van de gemeten kwaliteit uit de meting.

5.3 Resultaat berekening

De kosten zijn gebaseerd op een doorrekening van de benodigde middelen voor het huidige beheerpakket, gerelateerd aan de gemiddelde beeldkwaliteit die is aangetroffen tijdens de meting.

Bij de berekening is gebruik gemaakt van het kostenmodel van Cyber Adviseurs. In bijlage 6 is een gedetailleerd overzicht van de kosten opgenomen, zo is te zien welke beheertaken onder welke beheeronderdelen vallen. Zo valt het verwijderen van onkruid op verharding onder het beheeronderdeel reiniging.

Uit de berekening blijkt dat de gemeente Barneveld voor het huidige onderhoud € 5.202.383,- nodig heeft (zie figuur 5.2: overzicht berekening huidig profiel) en vanuit de productbegroting € 5.250.567,- beschikbaar is.

Kostenberekening op basis van huidig profiel		Productenbegroting gemeente
Werkpakket	Totaalbedrag	
GROEN	€ 2.469.774	€ 2.235.942
MEUBILAIR	€ 887.182	€ 445.315
REINIGING	€ 798.818	€ 772.325
VERHARDING	€ 172.329	€ 890.895
RIOLERING	€ 256.752	€ 66.200
WATER	€ 617.529	€ 839.890
TOTAAL	€ 5.202.383	€ 5.250.567

Figuur 5.2: berekening op basis van huidig profiel

5.4 Bevindingen

Om een juiste vergelijking tussen de benodigde kosten voor beheer en onderhoud en het budget wat hieraan wordt uitgegeven te kunnen maken zijn er nog een aantal stappen die gezet moeten worden. Te weten:

- De juistheid van de areaalgegevens blijft onzeker, een afwijking van 10% is hierin niet vreemd (areaal nieuwbouw is niet meegenomen);
- De verdeling van het beschikbare areaal naar functionele gebieden is op basis van een inschatting gemaakt;
- De beoordeling van het benodigde budget versus de begroting is alleen reëel op het totaal;
- Er is nog onvoldoende inzicht in de directe relatie tussen de arealen en de budgetten per begrotingscategorie (een

belangrijke component hierin zijn de werkzaamheden die onder de BOR-uren vallen);

- De correctheid van uren boeken op de juiste productnummers is niet transparant. Het afhandelen van klachten en meldingen worden geschreven op diverse nummers, hierin is geen controle;
- Het is niet geheel duidelijk wat er precies onder welke kostenplaats nummers wordt verstaan. Welke werkzaamheden, kosten e.d. vallen onder welk productnummer in de begroting. Zo wordt er onder het productnummer groen ook het ledigen van de afvalbakken verstaan. Om appels met appels te vergelijken is dit uit elkaar gehaald tijdens de berekening. Dit zou in de begroting moeten veranderen om hier meer grip op te krijgen.

6

Gewenst scenario

6.1 Inleiding

Om over te gaan van het traditioneel werken (op basis van frequentie) naar beeldgericht werken moeten er keuzes gemaakt worden. Welke kwaliteit willen we in welk functioneel gebied. Als deze keuze gemaakt is kan er een doorrekening plaatsvinden wat dit voor de beschikbare budgetten voor een effect heeft.

In 2011 heeft de gemeente Barneveld een bezuinigingsopgave meegekregen van de Raad. De afdeling BOR moet gaan bezuinigen. Bij het maken van de scenario's is rekening gehouden met deze opgave. In januari 2011 heeft er een werksessie met de Raad plaatsgevonden waarin de functionele gebieden en de bij behorende ambities zijn besproken.

6.2 Gewenst scenario

De projectgroep adviseert om niet te veel af te wijken van het kwaliteitsprofiel dat in juli 2010 is gemeten. Uitgaande dat dit het referentiekader is van de bewoners, wordt voorgesteld om dit zoveel mogelijk in de woonwijken te handhaven. In de woonwijken komt tevens het meeste areaal voor. Van hieruit is er besloten om het buitengebied op een lager niveau te gaan onderhouden. De centra, de aangegeven parels, de begraafplaatsen en de kantoorparken zullen op een hoger niveau ten opzichte van de woonwijken worden onderhouden. Wetende dat in deze gebieden een lager areaal aanwezig is en een hogere kwaliteit gewenst is. Dit zijn de representatieve delen van de gemeente, waar uitstraling en kwaliteit verwacht mag worden. Met de bezuinigingsopdracht in de hand worden wordt het volgende geadviseerd, zie figuur 6.1.

In de berekening met de gekozen profielen, horende bij de functiegebieden en de aangeleverde arealen, is de gevraagde bezuiniging theoretisch gerealiseerd (zie figuur 6.2 normatieve berekening op basis van gewenst scenario, zie bijlage 7 voor gedetailleerd overzicht van de kosten).

Gebiedstype	Centrum	Parel	Begraafplaats	Woonwijk	Kantoorpark	Industrie	Buitengebied
Groen							
Groen	Hoog	Hoog	Hoog	Basis	Hoog	Basis	Laag
Meubilair							
Meubilair	Hoog	Hoog	Hoog	Basis	Hoog	Basis	Laag
Reiniging							
Reiniging	Hoog	Hoog	Hoog	Basis	Hoog	Basis	Laag
Verharding							
Verharding	Hoog	Hoog	Hoog	Basis	Hoog	Basis	Laag
Riolering							
Kolken en (lijn)goten	Hoog	Hoog	Hoog	Basis	Hoog	Basis	Laag
Civiele kunstwerken							
Civiele kunstwerken	Hoog	Hoog	Hoog	Basis	Hoog	Basis	Laag
Water							
Beschoeiing	Hoog	Hoog	Hoog	Basis	Hoog	Basis	Laag
VERSCHIL	Kwaliteitskeuze						
	Kosten o.b.v kwaliteitskeuzes			€	4.859.382		
	Huidige budget			€	5.250.567		
-7,5%	Overige kosten openbare ruimte						
	Overige kosten openbare ruimte zoals riolering, afvalinzameling, kunstwerken, gladheidbestrijding e.d.			€	4.002.312		
	Totale kosten openbare ruimte						
	Totale kosten o.b.v. keuzes			€	8.861.694		
	Totale kosten huidige			€	9.204.695		

Figuur 6.1: Gewenst scenario

Kosten berekening op basis van gewenst scenario		Productenbegroting gemeente
Werkpakket	Totaalbedrag	
GROEN	€ 2.319.243,21	€ 2.235.942,05
MEUBILAIR	€ 902.702,04	€ 445.314,70
REINIGING	€ 935.266,24	€ 772.325,25
VERHARDING	€ 154.706,23	€ 890.895,06
RIOLERING	€ 220.295,38	€ 66.200,00
WATER	€ 327.168,94	€ 839.890,25
TOTAAL	€ 4.859.382,04	€ 5.250.567,31

Figuur 6.2 Berekening op basis van gewenst scenario

7

Conclusies en aanbevelingen

7.1 Conclusies

De gemeente Barneveld heeft de kwaliteit van de fysieke openbare ruimte redelijk tot goed op orde. De medewerkers gaan voor resultaat en gaan pas weg als het vak schoon is. Zowel in de kwaliteitsbeoordeling als uit de gesprekken en de werksessie komt dit duidelijk naar voren.

Uit de voorgaande hoofdstukken blijkt dat er nog een aantal kanttekeningen te plaatsen zijn over het te behalen resultaat ten opzichte van de beschikbare budgetten. In dit project zijn de diverse beheerproducten geanalyseerd en beredeneerd. Op basis hiervan zijn de volgende conclusies te trekken:

- Het beheersysteem / areaal is niet up – to – date. Op het totaal klopt het redelijk, voor de implementatie is het essentieel om nader onderzoek te doen, er zit een afwijking van circa 10% in;
- Het opstellen van verschillend beleid wordt goed opgepakt, het kan alleen nog integraler op elkaar afgestemd worden;
- De inrichting van de bestaande openbare ruimte sluit beperkt aan bij het beheer en onderhoud (zie figuur 7.1);
- De inrichting bij nieuwbouw of reconstructie sluit al beter aan bij het beheer en onderhoud, maar kan nog optimaler worden benut;
- De budgetten en budgetverdeling dient nader onderzocht te worden, wat wordt er onder welke productbegroting verstaan en wie is hier verantwoordelijk voor.

Figuur 7.1: bij de inrichting van nieuwe werken of reconstructies wordt er nog met mate aansluiting gezocht bij het beheer en onderhoud. Foto links laat zien dat de elementen (afzet palen en lantaarnpaal) niet in een lijn worden gezet. Het plegen van onderhoud aan de verharding wordt hiermee bemoeilijkt. Foto rechts laat zien dat een kruising geheel in de palen is gezet en wat dit met het onderhoud doet, bestrating vol met onkruid.

7.2 Aanbevelingen

Vanuit de voorgaande hoofdstukken zijn de volgende aanbevelingen te geven:

- *Areaalgegevens op orde stellen*
Om een goede berekening te maken is het van groot belang dat de areaalgegevens per functioneel gebied op orde zijn. Wij adviseren om het veld in te gaan en ervoor te zorgen dat dit als eerste op orde komt en daarna goed wordt bijgehouden.
- *Nieuw beleid integraal opstellen*
Bij het opstellen van nieuw beleid zal er direct integraal gekeken moeten worden, om niet meer achteraf voor verrassingen komen te staan. Als er integraal gedacht wordt kunnen er ook in de toekomst integraal keuzes gemaakt worden en kan de “kaasschaaf” worden opgeborgen.
- *Productbegroting anders inrichten*
Het totaalbedrag van de productbegroting komt overeen met wat er nodig is om de openbare ruimte te kunnen onderhouden, conform de kwaliteit die er lag tijdens de meting. Op het niveau van de individuele beheeronderdelen (groen, verharding, enz) blijkt dat er grote verschillen zitten. Wij adviseren een meer integrale benadering en uitvoering van inrichting en beheer van de openbare ruimte, inclusief een budgetverantwoordelijke. Zorg ervoor dat er meer duidelijkheid komt waar welk productnummer voor staat en waar mogelijk maak sub-nummers aan, om vertroebeling te voorkomen.

- *IBOR- plan communiceren en implementeren in de organisatie*

Het op- en vaststellen van het IBOR-plan is één. Om te voorkomen dat het een “papieren tijger” wordt is het breed communiceren en implementeren ervan een belangrijk onderdeel.

Zowel binnen als buiten de eigen organisatie. Wat kan de eigen organisatie verwachten? Waar moet de organisatie rekening mee houden, en wat wordt er van hen verwacht?

Maar ook naar buiten toe. Wat houdt het in voor de aannemers (en de WSW – bedrijven) waar de gemeente nu mee werkt? En wat mogen de inwoners van Barneveld straks verwachten van de openbare ruimte? Zorg ervoor dat dit zo snel mogelijk gaat gebeuren. In hoofdstuk 8 wordt nader ingegaan op het implementatietraject.

8 Implementatie

Het slagen van een IBOR-plan staat en valt met de implementatie van het plan. Het plan is in wezen het “puntje van de ijsberg” (zie figuur 8.1). Om het goed geborgd te krijgen in de organisatie zal er een implementatietraject gevolgd moeten worden.

Figuur 8.1: “de ijsberg”

8.1 Implementatietraject

Het implementatietraject bestaat onder andere uit de volgende te nemen stappen:

1. Vertalen ambities uit IBOR-plan naar werkprogramma's;
2. Opleiden van eigen dienst in beeldgericht werken;
3. Opleiding toezichthouders/directievoerders beeldgericht toezicht houden en directievoeren op de eigen dienst;
4. Toetsen van de kwaliteit;
5. Optimaliseren van de organisatie, werkprocessen en bedrijfsvoering.

AD 1:

Bij uitbesteed werk is dit makkelijk. Je past de werkomgeving aan op de afgesproken kwaliteit. Als de afgesproken kwaliteit de huidige kwaliteit is hoeft er weinig te veranderen. Wij adviseren om met name met groen en

reiniging op basis van beeldbestekken te gaan werken. Maar het toezicht op het beeldgericht werken moet hierop aangepast zijn. Om dit te kunnen zal AD 2 t/m 5 op orde moeten zijn.

Voor de werkzaamheden die door de eigen dienst gedaan worden is het zaak om naar de werkomschrijvingen en plannings te kijken. Deze worden aangepast. Het gaat hierbij om het opleiden van de mensen naar beeldgericht werken.

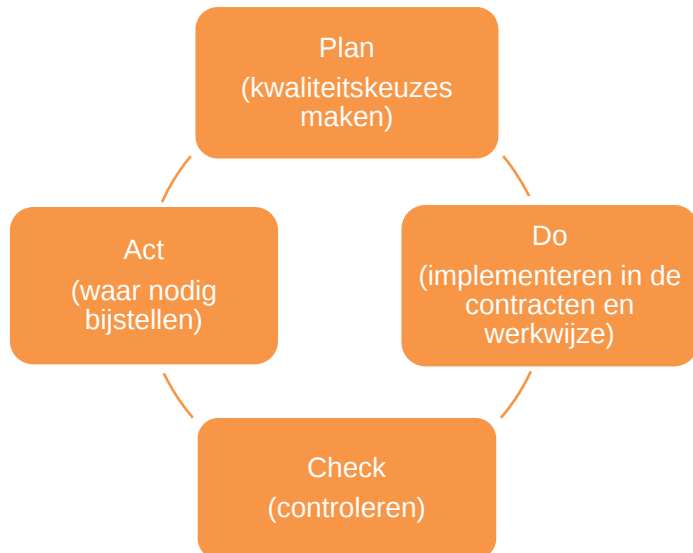
AD 2 en 3:

Opleiden van de eigen dienst omvat de volgende te nemen stappen:

- Opleiden in 3-5 dagdelen;
- Begeleiden in werkwijze en onderling vergelijken;
- Opleiden van specifiek de rayonbeheerders en toezichthouders. Zij maken de keuzes wat er moet gebeuren en sturen hun teams aan.

AD 4:

Het integraal beheer van de openbare ruimte is het maken van kwaliteitskeuzes. Zodra die keuzes gemaakt zijn, worden deze geïmplementeerd in de contracten en de werkwijze met de eigen dienst. Daarna wordt dit gecontroleerd, PLAN, DO, CHECK en ACT (zie figuur 8.2).

Figuur 8.2: plan, do, check, act

Controles worden op de verschillende niveaus uitgevoerd, te weten:

- Beleidsniveau: 1x per jaar wordt er een meting van de kwaliteit uitgevoerd. Dit is dezelfde meting als de 0-meting die gedaan is voor het IBOR-plan;
- Besteksmeting: op de beeldbestekken wordt er anders toezicht gehouden. Het toezicht verandert van controle van de taak (heb

je geschoffeld?) naar controle van het resultaat (staat er max. 20% aan onkruid van max. 30cm hoogte?). De CROW heeft hier regels voor opgesteld. Vierwekelijks worden er een aantal schouwpunten gemeten en besproken in de bouwvergaderingen met de aannemer. Deze manier van werken kost minder tijd dan de traditionele manier, maar vraagt wel om een goede begeleiding. De besteksmetingen voer je als gemeente zelf uit, hier is dus geen externe partij voor nodig;

- Dagelijks toezicht door de eigen rayonbeheerders; zij sturen de eigen dienst aan en moeten dus weten waar welke beeldkwaliteit ligt en welke acties hierop genomen moeten worden. Om dit goed onder de knie te krijgen moeten ze opgeleid en begeleid worden.

AD 5:

- Het IBOR-plan levert input voor optimalisatie aan de eigen bedrijfsvoering. Dit is belangrijk om:
 - o Inzichtelijk te maken wat de buitendienst allemaal doet (ook aan serviceverlening). De eigen dienst bestaat uit vakbekwame mensen met veel ervaring;
 - o De meerwaarde hiervan benoemen en benoemen wat er goed gaat;
 - o Benoemen hoe de kwaliteit zich verhoudt tot het geld en welke keuzes er mogelijk zijn (met als doel zoveel mogelijk kwaliteit tegen zo laag mogelijke kosten);
 - o Benoem waar optimalisatie mogelijk is en hier een actieplan voor opstellen.

De organisatie die zichzelf spiegelt en scherp houdt heeft een sterke basis en is toekomstbestendig.

8.2 Wat levert beeldgericht werken op

Het implementeren van het IBOR-plan in de gemeente levert de gemeente het volgende op:

1. ***Uniformiteit in de werkwijze van de eigen dienst.*** Geen verschillen meer tussen de rayonteams en de toezichthouders. Dit door:
 - o De ambitie / kwaliteitskeuzes eigen te laten maken;
 - o Ze te laten toetsen op de afgesproken beelden;
 - o Ze regelmatig onderling te laten vergelijken.
2. ***Uniformiteit in de buitenruimte;*** door beeldgericht te werken voorkom je negatieve uitschieters (de incidenten worden minder). Daardoor worden de 'zwakke schakels' uit de beeldkwaliteit

gehaald en wordt de algehele beleving van de openbare ruimte beter;

3. **Leveren wat is afgesproken;** buiten ligt de kwaliteit waar de Raad voor gekozen heeft. Dit beeld is in balans met de beschikbare middelen. Dit kan betekenen dat het buitengebied minder is ten opzichte van de centra. Deze kwaliteitskeuzes worden uiteindelijk door de Raad gemaakt en zijn afhankelijk van de bezuinigingsdoelstellingen;
4. **Bij bezuinigingen is er meer inzicht vanuit de volgende mogelijkheden:**
 - o De beheerkwaliteit;
 - o De inrichtingskwaliteit;
 - o De organisatie.
5. **Toezicht op de beeldkwaliteit kost minder tijd dan traditioneel toezicht.** De verantwoordelijkheid ligt meer bij de aannemer. Onder 'aannemer' verstaan we ook het werkvoorzieningschap.

Bijlagen

Deze zijn verwerkt in een apart bijlagenrapport.

ALGEMEEN POSTADRES

Postbus 3 | 2410 AA Bodegraven
Fax +31 (0)172 477 678

VESTIGING BODEGRAVEN

Kerkstraat 103 | 2411 AC Bodegraven
T +31 (0)172 631 720

VESTIGING KAMPEN

Burgwal 121 | 8261 EV Kampen
T +31 (0)38 422 00 24

VESTIGING BEST

Bosseweg 7a | 5682 BA Best
T +31 (0)499 378 700

info@cyber-adviseurs.nl
www.cyber-adviseurs.nl